

Torvmosen

Bronse, Siv Bugge Vatne 2023
Stangaland skole

Velg en eller flere av oppgavene nedenfor eller fra "Innledning og felles oppgaver".

EPISODE 1

En nyttig og viktig plante

Torvmosen har vært brukt til utrolig mye opp gjennom tidene. Ikke så mye nå lenger, så de fleste har glemt det, men det er ting som du sannsynligvis aldri kunne tenke deg.

Dessuten, når torvmosen får vokse i fred, lager den torv. Den vokser med omtrent en millimeter i året, så det tar minst tusen år å lage en meter med torv. Torvmyrer kan bli mange meter dype. Denne torven, som det har tatt så lang tid å lage, har også vært brukt til mange nyttige formål opp gjennom årene.

Oppgave 1

Finn ut mer om hva torvmosen og torven har vært brukt til. Skriv litt om det, lag presentasjon på iPad eller diskuter det i klassen. Her er noen sider med mange fakta:

[bc-19c9-4f2b-8dba-caf401428f21/topic:1:77b71539-1c9d-46fa-9832-a8f8df6724d2/topic:1:b6d-a60d3-2a56-4359-90de-0abbde6dfd96/resource:1:19861\)](https://www.sabima.no/trua-natur/myr/bc-19c9-4f2b-8dba-caf401428f21/topic:1:77b71539-1c9d-46fa-9832-a8f8df6724d2/topic:1:b6d-a60d3-2a56-4359-90de-0abbde6dfd96/resource:1:19861)

<https://www.sabima.no/trua-natur/myr/>

<https://www.sabima.no/myra-en-hemmelig-superhelt/>

Enda viktigere i dag

Det er en ting de ikke visste om torvmosen i gamle dager, men som vi vet nå: Torvmosen er sannsynligvis den planten i hele verden som lagrer mest karbondioksid (CO₂)!

Det gjør den til en enormt viktig og nyttig plante, og det spesielt *en ting* som gjør at det er ekstra viktig i vår tid. På grunn av den ene tingen er det mange som mener at det bør bli forbudt å ødelegge torvmyr.

Oppgave 2

Hvorfor er det så viktig i vår tid at torvmyrene lagrer karbondioksid (CO₂)?

Diskuter det i klassen. Her er det mye å snakke om.

Livet i og rundt myra

Det er ikke bare torvmosen som vokser og lever i myra. Det er massevis av andre planter, insekter, rompetroll, frosker og andre dyr. Mange fuglearter trives også i myra eller rundt den. Mange av disse artene er flotte å se på og fine motiver for kunst.

Oppgave 3

Finn ut mer om hvilke insekter, dyr og planter som lever i myra eller rundt den. Lag bilder, enten det er tegning, maling eller andre teknikker.

Sett dem sammen til større bilder som viser mangfoldet av arter. Det er flott om gruppa eller klassen kan samarbeide om større bilder, f.eks ved at tegningene klippes ut og limes sammen på større ark. Under kan dere se hva en gruppe fra 6. klasse på Stangaland skole lagde. Det var et stort maleri som de brukte mange timer på. Dere trenger ikke gjøre det så innviklet som det, men det kan kanskje være fint å se hva de gjorde.

Det går også an å finne fotografier på nettet og klippe ut de enkelte plantene og dyrene, og så sette dem sammen til større bilder i iPaden.

Oppgave 4

De av dere som har en myr i nærheten av skolen, kan ta med seg iPadene ut og fotografere livet i og rundt myra. Se hvor mange ulike planter, insekter, dyr og fugler dere finner. Hvis dere sitter veldig rolig en stund, kan det være dere at fuglene våger seg litt nær dere.

Når dere er tilbake i klasserommet kan dere også prøve å finne ut hva de enkelte artene heter, og kanskje skrive navnet på bildene.

EPISODE 2

Forandring

Kunstneren Siv lagde seks forskjellige skulpturer som viser seks forskjellige deler av Torvmosens liv. Den forandrer seg mye underveis, og de forskjellige formene ser nesten ikke ut som om det er fra den samme planten.

Mange andre arter i naturen har noe lignende. Det gjelder ikke bare planter, men også dyr. Tenk på froskene som først er egg, så rumpetroll, og til slutt blir de frosker. Eller sommerfuglen og andre insekter som begynner som egg før de blir til larver, som ikke ligner på sommerfugler i det hele tatt. Etterpå blir de til pupper, som gjerne ligger inni et skall som kalles kokong, og til slutt kommer de «ordentlige» sommerfuglene ut.

Slike ting er spennende å gripe fatt i for kunstnere, og det samme kan dere gjøre.

Oppgave

Finn fram til planter eller dyr som forandrer seg mye fra de er små til de er voksne, og lag en serie med bilder eller skulpturer av de forskjellige stadiene. Sammen eller i grupper.

Å forstørre noe bittelite

I Torvmose-prosjektet har kunstner Siv Bugge Vatne tatt noe som er ganske så bittelite og forstørret det opp, slik at skulpturene blir mye, mye større.

Oppgave 1

Prøv selv. Finn fram til bilder av ting i naturen som er bitte små, det kan være dyr, insekter, planter, frø, krystaller, ting som bare er mulig å se i mikroskop – eller hva dere måtte komme på. Lag STORE bilder av dem, kanskje på papir fra rull.

Enkeltvis eller i grupper.

Tenk deg godt om: Hva er det som er veldig viktig for deg – i ditt liv? Ikke tenk på hva du tror læreren, vennene dine eller andre synes du skal mene, men hva du faktisk tenker selv! Kanskje er det første gang i livet at du tenker på det? Hvis du synes det er vanskelig å svare på det, så er det likevel flott at du prøver.

Så lager du et lite kunstverk om det som er aller viktigst for deg!

Alle teknikker er mulige: video, foto eller noen annet du kan lage på iPaden, tegning, maling, tekstil, skulptur - eller en helt annen teknikk.

Favorittskulptur

Kunstverket «Torvmosen» består av seks ulike figurer. De er ikke bare forskjellige i formen, men også i størrelsen, hvordan de er montert på steinene og hvor på skoleområdet de er plassert.

Oppgave 2

Hva er din favoritt av de seks skulpturene? Hvorfor liker du akkurat den best?

Og hvilken av dem synes du har fått den beste plasseringen på skoleområdet?

Skriv litt om det eller diskuter det i klassen.

Viktig kunst

Da Siv gjorde dette kunstprosjektet, lagde hun kunst om noe som var svært viktig for henne selv. Hun er oppriktig opptatt av naturen og at vi skal ta vare på den. Kanskje er det da kunstnere lager aller best kunst: når de får arbeide med det som er aller viktigst for dem?

Oppgave 3: Hva er viktig for deg?

Tenk deg godt om: Hva er det som er veldig viktig for deg – i ditt liv? Ikke tenk på hva du tror læreren, vennene dine eller andre synes du skal mene, men hva du faktisk tenker selv! Kanskje er det første gang i livet at du tenker på det? Hvis du synes det er vanskelig å svare på det, så er det likevel flott at du prøver.

Så lager du et lite kunstverk om det som er aller viktigst for deg!

Alle teknikker er mulige: video, foto eller noen annet du kan lage på iPaden, tegning, maling, tekstil, skulptur - eller en helt annen teknikk.

Avstøping

Sivs skulpturer ble først laget i tre, og så ble det laget avstøpninger i bronse på et bronsestøperi. Det er en vanskelig og kostbar framgangsmåte, og det er ikke mange i Norge som kan gjøre det. Dessverre kan dere ikke lage bronseskulpturer på samme måte som Siv, men det går an å gjøre mye spennende med avstøpning. Kanskje har dere vært med på å ta avstøpning av ansiktet for å lage masker? Da brukte dere sannsynligvis små stoffbiter som dere dyppet i gips, eller kanskje ferdige gipsbandasjer, til å lage et skall, og så fylte dere gips oppi disse.

Denne teknikken kan brukes til mye annet enn ansikter og masker, og det går an å lage flotte skulpturer i gips.

Oppgave 4

Finn interessante ting og ta gipsavstøpning av dem. Det kan ting fra naturen, leker eller andre ting du finner i huset, eller det kan være ting du lager selv. Du kan for eksempel bruke leire eller lime sammen flere ting.

Viktig: Formene må være enkle. Hvis de er for innviklede, blir det vanskelig.

Husk å smøre formen på innsiden med vaselin eller lignende før du fyller i gips.

Kanskje må det skjæres eller klippes litt i skallet for å få det løs. Det bør kanskje en voksen gjøre. Så limer du den sammen igjen med for eksempel tape før du fyller gipsen i. Skallet bør ikke være for tjukt – da blir det vanskelig å klippe eller skjære i det.

Figurene kan males, eller du kan lime andre ting på dem. Kanskje kan hele klassen eller gruppa sette sammen alle avstøpningene til en gruppe eller til en større skulptur